T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

ESAS NO : 2022/549
KARAR NO : 2022/681
KARAR TR : 26/12/2022

ÖZET: Davalı mevkiinde kamu kuruluşu niteliği taşımayan Anonim Şirketlerin olması karşısında, idari yargı yetkisi kapsamında açılmış bir idari dava bulunduğundan söz etmek olanaksız olduğundan, uyuşmazlığın özel hukuk hükümlerine göre ADLİ YARGI YERİNDE çözümlenmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : Çatalağzı Belediye Başkanlığı
Vekili : Av. D. N. K
Davalılar : 1- A. S. A.Ş.
Vekili : Av. B. T
2- A. S. A.Ş.
Vekilleri : Av. Ö. Ö, Av. O. B. A
3- E. S. A.Ş.
Vekili : Av. A. S. Ü
4- G. S. A.Ş.
Vekilleri : Av. M. S. Y , Av. A. Ş
5- H. S. A.Ş.
Vekili : Av. M. S. Y
6- A. S. A.Ş.
Vekilleri : Av. T. G. T, Av. M. S. Y

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacı vekili, 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun 40. maddesi hükmü gereği Belediye Gelirleri arasında sayılan YSV/Yangın Sigorta Vergisinin mükellef Sigorta Şirketlerince ödenmediğinin tespiti, Kanunun belli bir oran öngörmemiş olmaması nedeni ile vergi zıyaı ile matrahının hesaplanmaması ve mükellefler tarafından Kanunun kötüye kullanılarak amme alacağında eksilmeye, dolayısıyla kamu zararına sebebiyet veren durumun giderilerek bozulan kamu düzeninin yeniden tesisi ile mükelleflerin teslimden imtina ettikleri poliçe, zeyilname, ekleri ile birlikte vergi beyannamelerinin incelenerek müvekkiliBelediyenin uğramış olduğu vergi zıyaının tespiti, YSV kaleminin ilgili evraklarda yer almıyor olması halinde ise mahkeme tarafından atılı kanun hükümleri ve somut olay neticesinde dürüstlük kurallarına uygun hukuk yaratılarak boşluğun doldurulması istemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURU SÜRECİ

A. İdari Yargıda

2. **İstanbul 3. Vergi Mahkemesi 11/12/2020 tarih ve E.2020/3172, K.2020/2733 sayı** ile, davanın 2577 sayılı Kanun'un 15/1-a maddesi hükmü uyarınca görev yönünden reddine karar vermiş, bu karar kesinleşmiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"...idari yargı düzeninde bir uyuşmazlığın görülebilmesi için öncelikle idari bir işlem veya eylemin mevcut olması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Tespit davası adlı bir dava 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununda yer almamaktadır.

Dava dosyasının incelenmesinden, davacı idare tarafından yapılabilecek olan yangın sigortası vergisi tarhiyatlarına karşı mükellefler tarafından açılacak davalar vergi mahkemelerinde görülebilecek iken davacı tarafından sigorta şirketlerinin müşterileri ile akdettiği poliçeleri gizlilik gerekçesiyle kendilerine bildirmediği, bu sebeple kendilerince verginin matrahının tespit edilemediği ileri sürülerek Mahkememiz nezdinde tespit davası açıldığı görülmektedir.

Dolayısıyla, ortada idari bir işlem veya bir eylem mevcut olmaması ve tespit davası adlı bir davanın 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanun'unda yer almamasından mütevellit işbu davada adli yargı

görevli olduğundan davanın görev yönünden reddi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Öte yandan, davacının ileri sürdüğü iddialar dikkate alındığında hak kayıplarına sebebiyet verilmemesi için davanın incelenmeksizin reddine karar verilmemiştir.

Ayrıca, görev hususu önce geldiğinden bu aşamada yetki hususu hakkında değerlendirme yapılmamıştır."

3. Davacı vekili aynı istemle bu kez adli yargı yerinde dava açmıştır.

B. Adli Yargıda

4. İstanbul Anadolu 32. Asliye Hukuk Mahkemesi 01/02/2021 tarih ve E.2021/20, K.2021/73 sayı ile, uyuşmazlığın çözümünde Asliye Ticaret Mahkemelerinin görevli olduğu gerekçesiyle davanınusulden reddine, talep halinde dosyanın İstanbul Anadolu Nöbetçi Ticaret Mahkemesine gönderilmesine karar vermiş, bu karar kesinleşmiştir.

5. **İstanbul Anadolu 10. Asliye Ticaret Mahkemesi 26/10/2021 tarih ve E.2021/245, K.2021/781 sayı** ile, uyuşmazlığın Vergi Mahkemelerinin görevine girdiği ve olayda Mahkemelerinin görevsiz olması nedeniyle davanın HMK'nın 115/2. maddesi gereğince dava şartı yokluğu nedeniyle usulden reddine; HMK'nın 20. maddesi uyarınca, kararın kesinleşmesinden itibaren iki hafta içinde Mahkemelerine başvurularak dilekçe ile dosyanın görevli mahkemeye gönderilmesinin talep edilmesi halinde dosyanın bu davaya bakmakla görevli İstanbul Vergi Mahkemesine gönderilmesine, aksi takdirde HMK'nın 20/1. maddesi gereğince resen davanın açılmamış sayılmasına karar verileceğinin ihtarına karar vermiş, bu karar istinaf yoluna başvurulmadığından kesinleşmiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"Tüm dosya kapsamı birlikte değerlendirildiğinde;taraflar arasında herhangi bir ticari ilişkinin bulunmadığı, her ne kadar davalılar ticari şirket olsalar da dava konusu uyuşmazlık bakımından davacı belediye başkanlığının tacir sıfatına sahip olmadığı, bununla birlikte huzurdaki davanın TTK'nın 4. maddesinde düzenlenmiş mutlak ticari davalardan da olmadığı, dava konusu uyuşmazlığın dava konusu alacağın Vergi Usul Kanunu ve Belediye Gelirleri Kanunundan kaynaklandığı, bu haliyle; uyuşmazlığın çözülmesi gereken yargı yolunun idari yargı olduğu, mahkememizin uyuşmazlığının çözümünde görevli olmadığı..."

6. Davacı vekili, 18/04/2022 tarihli dilekçe ile olumsuz görev uyuşmazlığının giderilmesi içindosyanın Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesiniistemiş ancak, İstanbul Anadolu 10. Asliye Ticaret Mahkemesi 21/04/2022 tarihli ve E.2021/245, K.2021/781 sayılı Ek Karar ile, huzurdaki dosyada karşı görevsizlik olarak verilen ilam bulunmadığından bahisle talebin reddine karar vermiştir.

7. Davacı vekili, 25/04/2022 tarihli dilekçe ile, Mahkemenin 21/04/2022 tarihli karardan dönmesini, 2247 sayılı Kanun uyarınca, bir kez daha olumsuz görev uyuşmazlığının giderilmesi içindosyanın Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesini, mahkemenin aksi kanaatte olması halinde ise, dosyanın İstanbul Vergi Mahkemesine gönderilmesini talep etmiş, İstanbul Anadolu 10. Asliye Ticaret Mahkemesi dosyayı İstanbul Vergi Mahkemesine göndermiştir.

8. İstanbul 3. Vergi Mahkemesi 03/06/2022 tarih ve E.2022/1132, K.2022/1591 sayiile, 2577 ve2247 sayılı Kanunların ilgili hükümlerine de yer vererek, dosyanın esas kaydının kapatılmasına, İstanbul Anadolu 10. Asliye Ticaret Mahkemesine iadesine karar vermiştir.

9. Davacı vekiliİstanbul 3. Vergi Mahkemesine verdiği 26/08/2022 tarihli dilekçe ile, sorunun çözümü amacıyla, dosyalarının İstanbul Anadolu 10. Asliye Ticaret Mahkemesineiadesini, aynı zamanda İstanbul 3. Vergi Mahkemesinin 11/12/2020 tarihli ve E.2020/3172, K.2020/2733 sayılı dosyasının da celp edilerek, olumsuz görev uyuşmazlığının giderilmesi için dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesini bir kez daha talep etmiştir.

10. İstanbul Anadolu 10. Asliye Ticaret Mahkemesi 16/09/2022 tarihli ve E.2021/245, K.2021/781 sayılı Ek Karar ile, dosyada karşı görevsizlik kararı olmaması sebebiyle,bir kez daha, dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesi talebinin reddine karar vermiştir.

11. İstanbul 3. Vergi Mahkemesinin 11/12/2020 tarihli ve E.2020/3172, K.2020/2733 sayılı dosyasının İstanbul Anadolu 10. Asliye Ticaret Mahkemesine gönderilmesinden sonra Mahkeme, talep olmadan 26/09/2022 tarihli üst yazıyla olumsuz görev uyuşmazlığı sebebiyle dosyaları Uyuşmazlık Mahkemesine göndermiştir.

III. İLGİLİ HUKUK

12. 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun *"İdari dava türleri ve idari yargı yetkisinin sınırı"* başlıklı 2. maddesi şöyledir:

"1. İdari dava türleri şunlardır:

a) İdarî işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlâl edilenler tarafından açılan iptal davaları,

b) İdari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları

c) Tahkim yolu öngörülen imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklar hariç, kamu

hizmetlerinden birinin yürütülmesi için yapılan her türlü idari sözleşmelerden dolayı taraflar arasında çıkan uyuşmazlıklara ilişkin davalar.

2. İdari yargpı yetkisi, idari eylem ve işlemlerin hukuka uygunluğunun denetimi ile sınırlıdır. İdari mahkemeler; yerindelik denetimi yapamazlar, yürütme görevinin kanunlarda ve Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinde gösterilen şekil ve esaslara uygun olarak yerine getirilmesini kısıtlayacak, idari eylem ve işlem niteliğinde veya idarenin takdir yetkisini kaldıracak biçimde yargı kararı veremezler."

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

A. İlk İnceleme

13. Uyuşmazlık Mahkemesinin Muammer TOPAL'ın başkanlığında, Üyeler Nilgün TAŞ, Doğan AĞIRMAN, Eyüp SARICALAR, Ahmet ARSLAN, Mahmut BALLI ve Bilal ÇALIŞKAN'ın katılımlarıyla yapılan 26/12/2022 tarihli toplantısında; dosya üzerinde 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre, olay kısmında belirtildiği üzere, tarafları, konusu ve nedeni aynı olan davada; idari yargı yerince adli yargı yerinin görevli olduğu gerekçesiyle verilmiş bir görevsizlik kararı bulunmakta olup, bunun üzerine kendine gelen davayı inceleyen adli yargı yerinin sahip olduğu seçenekler ile verdiği karar bakımından bir değerlendirme yapılması gerekmektedir.

14. 2247 sayılı Kanun'un 14. maddesinde yer alan, "*Olumsuz görev uyuşmazlığının bulunduğunun ileri sürülebilmesi için adli ve idari yargı mercilerinin tarafları, konusu ve sebebi aynı olan davada kendilerini görevsiz görmeleri ve bu yolda verdikleri kararların kesin veya kesinleşmiş olması gerekir.*

Bu uyuşmazlığın giderilmesi istemi, ancak davanın taraflarınca (...) ileri sürülebilir." hükmüne göre, idare mahkemesinin kesinleşmiş görevsizlik kararı üzerine adli yargı yerince de görevsizlik kararı verilmesi ve bu kararın kesinleşmesi halinde, olumsuz görev uyuşmazlığı doğmuş olacak; hukuk alanında doğmuş bulunan bu uyuşmazlığın giderilmesi istemi ise, ancak davanın taraflarınca ileri sürülebilecektir.

15. 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesindeki "*Adli ve idari yargı mercilerinden birisinin kesin veya kesinleşmiş görevsizlik kararı üzerine kendisine gelen bir davayı incelemeye başlayan veya incelemekte olan bir yargı mercii davada görevsizlik kararı veren merciin görevli olduğu kanısına varırsa, gerekçeli bir karar ile görevli merciin belirtilmesi için Uyuşmazlık Mahkemesine başvurur ve elindeki işin incelenmesini Uyuşmazlık Mahkemesinin karar vermesine değin erteler.*

(Değişik ikinci fıkra: 23/7/2008 – 5791/9 md.) Yargı merciince, önceki görevsizlik kararına ilişkin dava dosyası da temin edilerek, gerekçeli başvuru kararı ile birlikte dava dosyaları Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilir." hükmüne göre ise, adli yargı yeri, davaya bakma görevinin daha önce görevsizlik kararı veren idari yargı yerine ait olduğunu belirten gerekçeli bir karar ile doğrudan Uyuşmazlık Mahkemesine başvurma olanağına sahiptir. Şu kadar ki, başvuru kararının, görev konusunda Uyuşmazlık Mahkemesince karar verilmesine değin işin incelenmesinin ertelenmesi hususunu da içermesi gerekir.

16. Kanun koyucu, 14. maddeye göre olumsuz görev uyuşmazlığı doğması durumunda her iki yargı merciince işten el çekilmiş olduğundan başvurma istencini davanın taraflarına bırakmış iken, bu yönteme oranla daha kısa zamanda çözüme ulaşılmasını amaçladığı 19. madde ile, daha önce görevsizlik kararı veren yargı merciinden sonra davayı inceleyen yargı merciine, işten el çekmeden doğrudan Uyuşmazlık Mahkemesine başvurma olanağını tanımıştır.

17. Öte yandan; 2577 sayılı Kanun'un9. maddesinin 1. fikrasında; "*1. (Değişik: 5/4/1990-3622/2 md.) Çözümlenmesi Danıştayın, idare ve vergi mahkemelerinin görevlerine girdiği halde, adli yargı yerlerine açılmış bulunan davaların görev noktasından reddi halinde, bu hususiaki kararların kesinleşmesini izleyen günden itibaren otuz gün içinde görevli mahkemede dava açılabilir. Görevsiz yargı merciine başvurma tarihi, Danıştaya, idare ve vergi mahkemelerine başvurma tarihi olarak kabul edilir.* " hükmü yer almıştır.

18.Hukuk uyuşmazlıklarında, görevli veya yetkili olmayan mahkemeye açılan davanın görev veya yetki yönünden reddedilerek dava dosyasının görevli veya yetkili mahkemeye gönderilmesi, ancak aynı yargı düzeni içinde yer alan mahkemeler arasında olanaklı olup; bu hususa ilişkin 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 20. maddesiyle 2577 sayılı Kanun'un 15. maddesinin 1. fikrası (a) bendinin ikinci cümlesindeyer alan "*görev*" kuralları, aynı yargı düzeni içindeki mahkemelerin işbölümü esasına ilişkin düzenlemelerdir. Oysa yargı yolunu değiştiren görevsizlik kararı verilmesi durumunda, dava dosyasının görevli olduğundan bahisle farklı bir yargı düzeninde yer alan mahkemeye gönderilebilmesine olanak tanıyan bir düzenleme bulunmamaktadır.

19. Göreve ilişkin kararın, işbölümü esasına göre veya yargı yolu bakımından verilmiş olması farklı sonuçlar doğurmaktadır. Şöyle ki; işbölümü esasına göre verilen görevsizlik kararı sonucu dava dosyasının görevli mahkemeye gönderilmesi durumunda, dava başvuru tarihi itibariyle görevli mahkemede açılmış sayılmaktadır. Yargı yolunu değiştiren görevsizlik kararı verilmesi durumunda ise, görevli olduğu işaret edilen yargı yerine, bu yargı yerinin uyguladığı usul kurallarına uygun olarak yeniden dava açılması zorunlu bulunmaktadır.

20. Olay kısmında belirtildiği üzere, adli yargı yerince,görevsizlik kararı yanında HMK'nın 20. maddesi uyarınca talepte bulunulması halinde dosyanın görevli İstanbul Vergi Mahkemesine gönderilmesine, aksi taktirde HMK'nın 20/1. maddesi gereğince Mahkemelerince resen davanın açılmamış sayılmasına karar verileceğinin ihtarına karar verildiği, davacı vekilinin 2247 sayılı Kanun kapsamında olumsuz görev uyuşmazlığının giderilmesi istemiyle

dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesi taleplerinin de Kanunun açık hükümlerine ve usule aykırı olarak reddedildiği, Vergi Mahkemesinegönderilen dosyanın da iade edildiği, bu nedenle yargılama sürecinin uzadığı görülmüştür.

21. Bu haliyle, adli yargı yerindeki süreç 2247 sayılı Kanun'da öngörülen yönteme uymamaktadır.

22. Ancak, idari ve adli yargı yerleri arasında 2247 sayılı Kanun'un 14. maddesi kapsamındaolumsuz görev uyuşmazlığı doğduğundan, Uyuşmazlık Mahkemesinin önüne gelmiş bulunan görev uyuşmazlığının çözüme kavuşturulması, gerek dava ekonomisine gerekse Uyuşmazlık Mahkemesinin kuruluş amacına uygun olacaktır.Bu nedenle, adli yargı yerincekendi dosyalarının yanında,idari yargı dosyasının bir örneğinin degönderildiği ve usule ilişkin başkaca bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, adli ve idari yargı yerleri arasında doğan görev uyuşmazlığınınesasının incelenmesine oy birliğiyle karar verildi.

B. Esasın İncelenmesi

23. Raportör-Hâkim Taşkın ÇELİK'in davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın davada adli yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

24. Dava,davacı Belediye Başkanlığı tarafından, YSV/Yangın Sigorta Vergileriyle ilişkili olarak, davalıların teslimden imtina ettikleri poliçe, zeyilname, ekleri ile birliktevergi beyannamelerinin incelenerek Belediyenin uğramış olduğu vergi zıyaının tespiti, YSV kaleminin ilgili evraklarda yer almıyor olması halinde ise mahkeme tarafından atılı kanun hükümleri ve somut olay neticesinde dürüstlük kurallarına uygun hukuk yaratılarak boşluğun doldurulması istemiyle açılmıştır.

25. Davalılar, sigorta hukuku alanında, ticari esaslara göre veanonim şirket şeklinde kurulup faaliyet gösteren özel hukuk hükümlerine tabişirketlerdir.

26. Buna göre, davalı mevkiinde kamu kuruluşu niteliği taşımayan Anonim Şirketlerin olması karşısında, idari yargı yetkisi kapsamında açılmış bir idari dava bulunduğundan söz etmek olanaksız olduğundan, uyuşmazlığın özel hukuk hükümlerine göreçözümünde adli yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır.

27. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak, İstanbul Anadolu 10. Asliye Ticaret Mahkemesinin 26/10/2021 tarihli ve E.2021/245, K.2021/781 sayılı görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde ADLİ YARGININ GÖREVLİ OLDUĞUNA,

B. İstanbul Anadolu 10. Asliye Ticaret Mahkemesinin 26/10/2021 tarihli ve E.2021/245, K.2021/781 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA,

26/12/2022 tarihinde, işin esası bakımından OY BİRLİĞİ,gerekçede iseÜye Ahmet ARSLAN'ın KARŞI OYUve OY ÇOKLUĞU İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye
Muammer TOPAL	Nilgün TAŞ	Doğan AĞIRMAN	Eyüp SARICALAR

Üye	Üye	Üye
Ahmet ARSLAN	Mahmut BALLI	Bilal ÇALIŞKAN

KARŞI OY

Dava, davacı Belediye Başkanlığı tarafından, YSV/Yangın Sigorta Vergileriyle ilişkili olarak, davalıların teslimden imtina ettikleri poliçe, zeyilname, ekleri ile birlikte vergi beyannamelerinin incelenerek Belediyenin uğramış olduğu vergi ziyamın tespiti, YSV kaleminin ilgili evraklarda yer almıyor olması halinde ise mahkeme tarafından atılı kanun hükümleri ve somut olay neticesinde dürüstlük kurallarına uygun kanun yaratılarak boşluğun doldurulması istemiyle açılmıştır.

İdari yargı düzeninde bir uyuşmazlığın görülebilmesi için öncelikle idari bir işlem veya eylemin mevcut olması gerekmektedir. Tespit davası adlı bir dava 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununda yer almamaktadır.

Dosyanın incelenmesinden, davacı idare tarafından yapılabilecek olan yangın sigortası vergisi tarhiyatlarına karşı mükellefler tarafından açılacak davalar vergi mahkemelerinde görülebilecek iken davacı tarafından sigorta şirketlerinin müşterileri ile akdettiği poliçeleri gizlilik gerekçesiyle kendilerine bildirmediği, bu sebeple kendilerince verginin matrahının tespit edilemediği ileri sürülerek vergi ziyamın tespiti için açıldığı görülmektedir.

Bu durumda, ortada idari işlem veya bir eylem mevcut olmaması ve tespit davası adlı bir davanın 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanun'unda yer almaması nedeniyle bu davanın çözümünde adli yargı yerleri görevli olduğundan karara gerekçe yönünden katılmıyorum.

Üye
Ahmet
ARSLAN